

PSIHOLOGIE SOCIALĂ

RELAȚIA DINTRE PERCEPȚIA PARTENERULUI MARITAL ȘI SATISFAȚIA
CONJUGALĂTHE RELATIONSHIP BETWEEN THE PERCEPTION OF MARITAL PARTNER
AND CONJUGAL SATISFACTION

CZU: 159.942-058.8

DOI: 10.46728/pspj.2022.v41.i2.p96-104

Cristina DOLINSCHI

asistent universitar, drdă, Universitatea de Stat din Moldova

<https://orcid.org/0000-0003-0038-1416>

Rezumat

În articolul sunt reflectate rezultatele unui demers experimental ce vizează relația dintre percepția partenerului marital și satisfacția conjugală. Eșantionul de cercetare este de 100 cupluri căsătorite. Analiza rezultatelor cercetării atestă relații semnificativ pozitive între satisfacția conjugală și percepția trăsăturilor pozitive (prietenie și altruism) pe care le posedă partenerul.

Analiza corelațională a permis identificarea relației dintre anumite trăsături percepute ale partenerului marital și asigurarea unui nivel optim de satisfacție în cuplu în funcție de genul respondenților. Astfel, percepția trăsăturilor pozitive ale partenerilor maritali corelează cu un nivel ridicat de satisfacție conjugală, iar percepția trăsăturilor negative se asociază cu insatisfacția în cuplu resimțită de către partener.

Cuvinte-cheie: partener marital; percepție; trăsături percepute; satisfacție conjugală.

Abstract

The present article reflects the results of an experimental approach that focuses on the relationship between marital partner perception and couple satisfaction. The research sample is 100 married couples. The analysis of the research results shows significantly positive relationships between marital satisfaction and the perception of positive traits (friendship and altruism) that the partner possesses.

The correlational analysis revealed the relationship between certain perceived traits of the marital partner and ensuring the optimal level of satisfaction in a couple, depending on the gender of the respondents. Thus, the perception of the positive traits of the marital partners correlates with a high level of marital satisfaction, and the perception of the negative traits is associated with the dissatisfaction experienced by the partner in the couple.

Keywords: marital partner; perception; perceived traits; conjugal satisfaction.

Introducere

Tendențele actuale de dezvoltare a societății noastre se caracterizează prin transformări majore în principalele domenii ale vieții, transformarea normelor și tradițiilor socioculturale, impunându-se necesitatea studierii mai detaliate a relațiilor familiale și conjugale cu scopul diminuării problemelor sociale complexe (rata crescută a divorțurilor, creșterea numărului familiilor disfuncționale, violența domestică etc.).

Studiile asupra percepției sociale se concentrează preponderent asupra modului în care percepții sociale își formează impresii despre alți oameni, combinând informațiile într-o imagine de ansamblu coerentă. Natura informațiilor prezentate, ponderea și integrarea acestora influențează interacțiunea dintre oameni. În literatura de specialitate se conturează tot mai pregnant direcțiile de cercetare a diverselor aspecte ce țin de percepția partenerului în viața de cuplu și rolul acesteia în asigurarea unei calități conjugale satisfăcătoare. [2, p. 3-60]. Unul dintre cei mai importanți indicatori ai calității maritale este satisfacția conjugală. Această se definește ca fiind o o evaluare subiectivă internă sau o atitudine a soților față de propria căsătorie. Studiile în domeniu indică la anumite particularități individuale care se regăsesc la indivizii cu un nivel înalt al satisfacției în cuplu. Astfel, aceste persoane experiențiază mai puține evenimente negative intrarelaționale, bazându-se pe o comunicare pozitivă și suport mutual. Totodată, reieșind din definiția oferită de către Rusbult, Martz și Agnew (1998) nivelul înalt de satisfacție în cuplu semnifică satisfacerea celor mai importante nevoi ale partenerilor. [9] Funcționarea cu

succes a căsătoriei și creșterea satisfacției în diada conjugală rămân a fi unele dintre principalele obiective și sarcini ale partenerilor în viața de cuplu, ținând cont și de multitudinea de factori care pot influența relațiile celor doi: de ex. vârsta, condițiile economice, relațiile cu familia de origine, credințele etnice și religioase, personalitatea fiecărui partener etc. Există mai multe cercetări în domeniul psihologiei cuplului dedicate studierii relației dintre trăsăturile de personalitate și satisfacția resimțită de către partenerii conjugali. În acest sens, menționăm studiile realizate de către Slatcher [10] și Donnellan M., Conger R. și Bryant C. [1], potrivit cărora neuroticismul este asociat cu un nivel scăzut al satisfacției relaționale, în timp ce agreabilitatea, deschiderea și amabilitatea corelează pozitiv cu satisfacția conjugală. Pe lângă faptul că trăsăturile de personalitate influențează calitatea relației, un rol important este atribuit și percepției sociale care asigură cunoașterea interpersonală a soților. Însă aceasta este un proces continuu, deoarece personalitatea fiecăruia se schimbă pe parcursul vieții. Modelul care explică specificul percepțiilor partenerilor și relația acestora cu satisfacția conjugală este modelul propus de către Murray și Holmes (1996) [7], potrivit căruia percepțiile despre partenerii conjugali se bazează parțial pe realitate și parțial pe construcția socială. În acest sens, aserțiunea de bază constă în faptul că persoanele în relațiile de cuplu se simt mai satisfăcute atunci când își percep partenerii într-o lumină mai favorabilă decât se văd pe sine însuși. În acest context autorii se referă la percepții pozitive pe care le denumesc „iluzii pozitive”, considerând că sunt rezultatul unor procese cognitive motivate prin care

oamenii exagerează calitățile și trăsăturile partenerului pentru a reduce din incertitudine și insatisfacția conjugală. [2, p. 107-127] Conform teoriei comparării sociale după Festinger (1954) tindem să ne comparăm social cu persoane similare. Astfel, percepția partenerului conjugal poate influența imaginea de sine a receptorului în sens pozitiv sau negativ în dependență de trăsăturile percepute. Totodată, potrivit studiilor în domeniu prezentate sintetizat de către Luo S. și Watson D. [4, p. 261-275] pentru a nu experiența deziluziunea și a trăi într-o lume imaginară, sau a atinge nivele înalte de insatisfacție este necesar un echilibru între percepția iluzorie pozitivă a partenerului și percepția acurată, evidențiindu-se atât calitățile pozitive, cât și cele negative, diminuând tendința de a avea un partener ideal.

Scopul cercetării rezidă în determinarea relației dintre percepțiile partenerilor maritali și satisfacția conjugală.

Eșantionul de cercetare este alcătuit din 100 cupluri căsătorite.

Ipoteza cercetării: Există o relație între percepția partenerului conjugal și satisfacția conjugală: percepția pozitivă a partenerului marital corelează cu un nivel de satisfacție conjugală ridicată.

Metodologia cercetării. Pentru a determina percepțiile partenerilor maritali, am aplicat *Metoda de diagnosticare a relațiilor interpersonale*, elaborată de către T. Leary, G. Leforge și R. Sazek care propun aplicarea metodei respective întru aprecierea comportamentului indivizilor pentru cercetarea reprezentărilor subiectului despre sine și Eu-l „ideal”. Dat fiind faptul că testul Leary este unul multidimensional și are ca scop studierea relațiilor interpersonale și a percepției re-

ciproce, acesta poate fi folosit și în diada maritală pentru a identifica percepțiile de sine și reciproce ale partenerilor. Metoda de diagnosticare a relațiilor interpersonale conține 128 afirmații caracterologice, a căror manifestare este evaluată de către respondenți, determinându-se gradul de discrepanță dintre percepția de sine și percepția partenerului conjugal. Subiectului i se propune să indice acele afirmații care corespund percepțiilor lui despre sine și cele referitoare la partenerul conjugal. Metoda este construită astfel încât afirmațiile sunt orientate spre evidențierea a 8 tipuri de relații: *tip autoritar; tip egoist; tip agresiv; tip suspicios (sceptic); tip subordonat, tip dependent; tip prietenos (cooperant); tip altruist*. Punctajul acumulat poate fi împărțit în 4 nivele: 0-4 puncte – nivel scăzut; 5-8 puncte – nivel moderat; 9-12 puncte – nivel ridicat; 13- 16 puncte – extremitate.

În scopul evaluării satisfacției conjugale am administrat *Testul satisfacției conjugale*, elaborat de Stolin V., Romanova T., Butenco G. Testul cuprinde 24 itemi cu 3 variante de răspuns. Interpretarea rezultatelor scoate în evidență 7 niveluri: de la insatisfacție totală până la satisfacție totală.

Rezultate și discuții. Ținând cont de scopul studiului de față, prezentăm rezultatele obținute de către respondenți în ceea ce privește doar percepția partenerilor maritali. Pentru o analiză mai detaliată a rezultatelor, am optat pentru prezentarea diferențiată a datelor în funcție de genul respondenților.

Datele obținute de către bărbați în ceea ce privește percepțiile soțiilor se reflectă în figura 1.

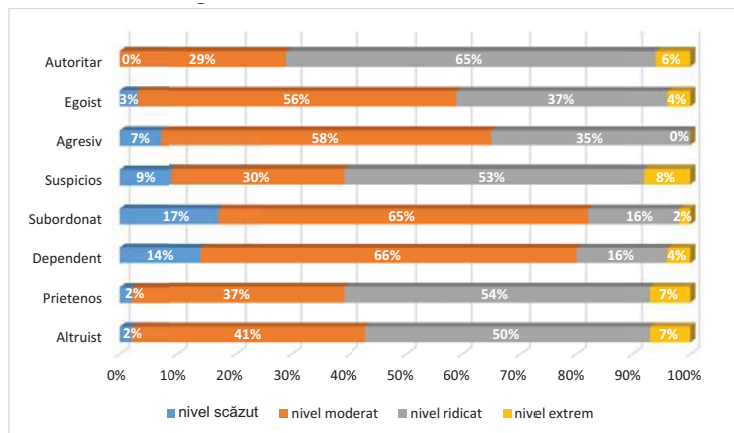

Fig. 1. Nivelurile percepției soției de către soți conform scalelor testului Leary (%)

Aplicarea metodei de diagnosticare a relațiilor interpersonale (T. Leary) în grupul bărbaților a scos în evidență un nivel moderat ($\geq 50\%$) la următoarele scale: *egoist* (56%), *agresiv* (58%), *subordonat* (65%) și *dependent* (66%). Se atestă valori procentuale mici (până la 10%) la nivelul extrem: *autoritar* (6%), *egoist* (4%), *suspicios* (8%), *subordonat* (2%), *dependent* (4%), *prietenos* (7%) și *altruist* (7%). Mai mult de jumătate din respondenți au obținut cote înalte la următoarele scale: *autoritar* (65%), *suspicios* (53%),

prietenos (54%) și *altruist* (50%). Peste 10% dintre bărbați își percep soțiile având un nivel scăzut de *subordonare* (17%) și *dependență* (14%). Din datele prezentate în figura 1 observăm că nici un bărbat nu a obținut un nivel scăzut la scala *autoritar*, iar în cealaltă extremă nu s-a identificat nici un respondent la scala *agresiv*.

Continuăm prin a expune datele obținute de către femei în ceea ce privește percepția soților în urma administrării *Metodei de diagnosticare a relațiilor interpersonale* (fig. 2).

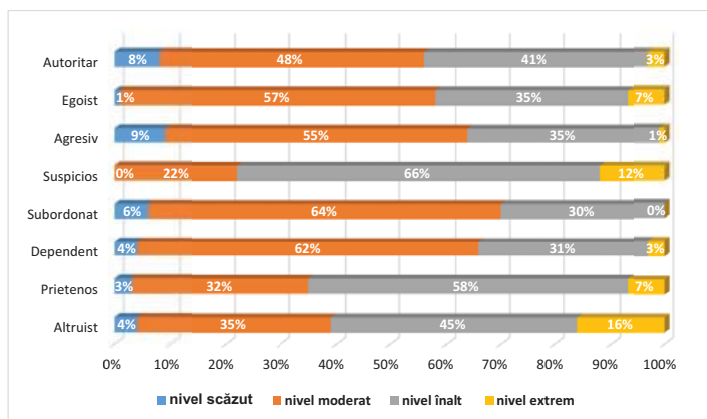

Fig. 2. Nivelurile percepției soțului de către soție conform scalelor testului Leary (%)

Analiza cotelor procentuale expuse în figura 2 ne permite să observăm că mai mult de jumătate dintre femei au demonstrat prin rezultatele înregistrate niveluri înalte la scalele: *suspicios* (66%) și *prietenos* (58%). În comparație cu aceste date, la un număr mare de femei s-au obținut niveluri moderate la scalele: *egoist* (57%), *agresiv* (55%), *subordonat* (64%) și *dependent* (62%). Un procentaj destul de mic al femeilor, variind între 1% și 10%, au obținut un nivel extrem la scalele *autoritar* (3%), *egoist* (7%), *dependent* (3%) și *prietenos* (7%). Totodată, mai mult de 10% dintre respondenții de gen feminin au obținut niveluri extreme la *suspiciune* (12%) și *altruism* (17%). Nu s-a înregistrat nici un respondent la scala subordonat cu rezultat extrem. De asemenea, se atestă valori procentuale mici la nivel scăzut al scalelor *autoritar* (8%), *egoist* (1%), *agresiv* (9%), *subordonat* (6%), *prietenos* (3%) și câte 4% pentru *dependent* și *altruist*.

Cumulativ, analizând rezultatele eșanționului putem deduce că valorile procentuale ridicate obținute la nivelul moderat explică tendința respondenților de a percepe anumite trăsături ale partenerului marital în termeni moderați, utilizând conotații adaptive, iar percepția extremelor poate fi deranjantă atât pentru persoana în cauză, cât și pentru cei din mediul său. Datele obținute la nivel ridicat atât de către bărbați, cât și de către femei denotă percepția acestor trăsături ca manifestări destul de frecvente în relațiile interpersonale.

Mai mult decât atât, percepția partenerului marital este condiționată de interacțiunile zilnice intradiadice și contextul social care influențează nemijlocit percepția, creând anumite expectanțe și conturând anumite trăsături dezirabile social. Evident, că succesul marital depinde de comunicarea între soți, de nivelul de autodezvăluire

și motivație a fiecăruia, de înțelegerea reciprocă, de acceptare a opiniilor și a viziunilor, iar acest lucru permite conturarea unor anumite percepții despre personalitatea și comportamentul partenerului.

Datele obținute de către respondenți ar putea fi explicate și prin influența contextului social asupra percepției partenerului de cuplu. În acest sens, asistăm la apariția și dezvoltarea unor noi tendințe și oportunități de a modifica percepțiile cu referire la rolurile bărbaților și a femeilor în familie și în societate, diminuând stereotipurile de gen. Prin reducerea comportamentului stereotipizat și eliminarea normelor structurale de gen treptat se conturează noi comportamente pe arena socială: femeile devin din ce în ce mai active nu doar în spațiul casnic, iar bărbații devin mai implicați în ceea ce privește responsabilitățile parentale și casnice. Prin urmare, bărbații pot percepe femeile ca fiind mai autoritare, mai independente și mai puțin subordonate, ceea ce presupune un nivel înalt de energism, competență și dominanță, cu o tendință de a oferi sfaturi altora și a cere respect. Pe de altă parte, femeile își percep soții ca fiind încrezuți în sine, destul de persistenți în ceea ce fac, dar nu neapărat lideri.

Un alt aspect important al demersului de cercetare îl constituie identificarea nivelului de satisfacție al participanților în studiul de față. În continuare prezentăm rezultatele obținute de către respondenți la *Testul satisfacției conjugale*, după Stolin V., Romanova T., Butenco G.

În scopul conturării unei imagini comparative ce vizează satisfacția conjugală, prezentăm rezultatele obținute de către bărbați și femei în figura 3.

Analizând datele prezentate în figura 3, putem conchide că majoritatea participanților la studiu au obținut cote mai mari

de nivelul egal de satisfacție și insatisfacție conjugală. Respectiv, 53% femei și 59% bărbați au raportat satisfacție semnificativă și totală, iar la 24% femei și 22%

bărbați se atestă mai mult satisfacție decât insatisfacție în relația de cuplu. Cumulativ doar 18% femei și 15% bărbați raportează diverse grade de insatisfacție conjugală.

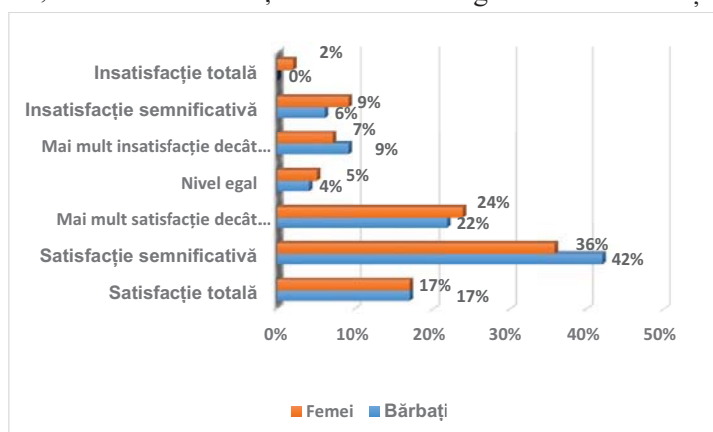

Fig. 3. Rezultatele privind nivelul de satisfacție conjugală în funcție de genul subiecților (%)

Nivelul ridicat de satisfacție conjugală presupune prevalența interacțiunilor pozitive, bazate pe dezvoltarea unui atașament securizant în cadrul cuplului a și pe schimburile comunicaționale armonioase și acceptarea celuilalt ca individualitate fără condiționări. În cazul în care interacțiunile intradiadice dezvoltă stări de frustrare sau disensiuni, iar schimburile comunicaționale sunt ineficiente, fondate

pe recuzări și condiționări, eficiența comportamentului conjugal, cât și nivelul de satisfacție resimțit sunt extrem de scăzute.

Pentru identificarea relației dintre percepția partenerului marital și satisfacția conjugală am apelat la coeficientul de corelație Bravais-Pearson (r), analiza detaliată a rezultatelor obținute fiind prezentată diferențiat în funcție de genul respondenților în tabelul 1 și tabelul 2.

Tabelul 1.

Relația dintre percepția soției de către bărbați și satisfacția conjugală

Percepția soției (conform scalelor testului Leary)	Satisfacția conjugală	
	Coeficientul de corelație	Pragul de semnificație
Autoritar	$r = 0,063$	nesemnificativ
Egoist	$r = -0,558$	$p = 0,000$
Agresiv	$r = -0,541$	$p = 0,000$
Suspicios	$r = -0,324$	$p = 0,001$
Subordonat	$r = -0,346$	$p = 0,000$
Dependent	$r = -0,347$	$p = 0,000$
Prietenos	$r = 0,404$	$p = 0,000$
Altruist	$r = 0,300$	$p = 0,002$

Analizând rezultatele prezentate în tabelul 1 de mai sus evidențiem o corelație cu sens negativ între satisfacția conjugală și următoarele scale: *egoist* ($r = -0,558$; $p = 0,000$), *agresiv* ($r = -0,541$; $p = 0,000$), *suspicios* ($r = -0,324$; $p = 0,001$), *subordonat* ($r = -0,346$; $p = 0,000$) și *dependent* ($r = -0,347$; $p = 0,000$). Astfel constatăm o legătură invers proporțională între variabilele menționate, și anume percepția soției ca fiind mai egoistă, agresivă, suspicioasă, subordonată și dependentă va determina un nivel mai scăzut de satisfacție conjugală.

Corelații semnificative pozitive se atestă între satisfacția conjugală și scala *prietenos* ($r = 0,404$; $p = 0,000$) și scala *altruist* ($r = 0,300$; $p = 0,002$). În acest sens observăm o relație direct proporțională, cu alte cuvinte cu cât soția este percepută de către soț ca fiind prietenoasă și altruistă, cu atât crește nivelul de satisfacție conjugală resimțită de către soț.

Datele ce reflectă rezultatele coeficientului de corelație între percepția soțului de către femei și satisfacția conjugală sunt prezentate în tabelul următor.

Tabelul 2.

Relația dintre percepția soțului de către femei și satisfacția conjugală

Percepția partenerului conjugal (conform scalelor testului Leary)	Satisfacția conjugală	
	Coeficientul de corelație	Pragul de semnificație
Autoritar	$r = -0,187$	nesemnificativ
Egoist	$r = -0,533$	$p = 0,000$
Agresiv	$r = -0,495$	$p = 0,000$
Suspicios	$r = -0,204$	nesemnificativ
Subordonat	$r = -0,069$	nesemnificativ
Dependent	$r = -0,042$	nesemnificativ
Prietenos	$r = 0,483$	$p = 0,000$
Altruist	$r = 0,369$	$p = 0,000$

a femei o relație semnificativă cu sens negativ a fost atestată între satisfacția conjugală și următoarele scale: *egoist* ($r = -0,533$; $p = 0,000$) și *agresiv* ($r = -0,495$; $p = 0,000$). Prin urmare, cu cât un bărbat este perceput de către soție ca fiind egoist și agresiv, cu atât soția evaluează satisfacția conjugală la un nivel mai scăzut.

În acord cu datele expuse în tabelul 2, satisfacția conjugală prezintă o corelație semnificativă pozitivă cu următoarele

scale: *prietenos* ($r = 0,483$; $p = 0,000$) și *altruist* ($r = 0,369$; $p = 0,000$). În acest fel, rezultatele sugerează faptul că o femeie care resimte un nivel ridicat de satisfacție conjugală, va avea tendința de a-și percepe partenerul ca fiind mai prietenos și altruist.

În baza analizei corelaționale realizate în funcție de genul respondenților s-a determinat că atât la bărbați, cât și la femei satisfacția conjugală corelează pozitiv cu

percepția partenerilor ca fiind prietenoși și altruști. Astfel, capacitatea de a se comporta deschis și prietenos și de a construi relații de prietenie armonioase bazate pe o comunicare reciprocă eficientă poate contribui la creșterea calității relației de cuplu. Iar altruismul se datorează prezenței unui număr de dispoziții personale printre care: compasiune, grijă, simțul datoriei, responsabilitate, caracteristici care sunt apreciate de către participanții la acest studiu.

Rezultatele obținute sunt concludente cu studii similare în domeniul psihologiei cuplului, printre care menționăm cercetările lui Murray S., Holmes J. și Griffin D. [8] care asociază satisfacția conjugală cu percepțiile biasate ale partenerului și ale relației. Aceste construcții idealizate, spriginite de percepții mai pozitive ale diverselor aspecte din viața unui cuplu pot contribui la scăderea nivelului de incertitudine, de nemulțumire, axându-se preponderent pe aspectele pozitive sau conferind o notă de pozitivitate aspectelor negative sau trăsăturilor mai puțin dezirabile. Acest specific perceptual a fost demonstrat și într-un studiu longitudinal de 13 ani care sugerează că la partenerii maritali cu iluzii pozitive scade probabilitatea de a experiența disensiuni semnificative în relație sau chiar divorț. [6] De asemenea, McNeil J. [5] și Furler K., Gomez V., Grob A. [3] au ajuns la concluzia că calitatea relațională este mediată de percepțiile partenerilor. În acest sens, percepțiile pozitive contribuie la relații satisfăcătoare, indiferent dacă percepția este acurată sau iluzorie.

Concluzie, putem menționa că percepția partenerului marital este un proces cu implicații semnificative asupra calității relaționale. În acest mod, în baza datelor obținute s-au determinat relații semnificative pozitive între satisfacția conjugală și percepția trăsăturilor pozitive (prietenie și altruism) pe care le posedă partenerul. De asemenea, s-au identificat corelații negative semnificative statistic între percepția trăsăturilor mai puțin dezirabile și satisfacția în cuplu, totodată evidențiindu-se în acest sens și diferențe între bărbați și femei: în comparație cu bărbații, la femei nu se atestă corelații semnificative negative între satisfacția conjugală și scalele *suspicios*, *subordonat* și *dependent*, ceea ce ar putea să însemne că percepția acestor trăsături de către femei nu relaționează cu nivelul de satisfacție raportat. Aspectele limitative ale studiului de față se referă la faptul că nu s-a luat în considerare categoria de vârstă, numărul de copii și perioada de mariaj. Prin urmare, presupunem că acești factori ar putea să producă variații în calitatea relațiilor maritale. Mai mult decât atât, în domeniul psihologiei cuplului limitele cercetărilor țin de caracterul subiectiv al evaluărilor reciproce în diadă.

Succesul marital reprezintă o conjunctură de interacțiuni diadice de diversă complexitate și valoare pentru ambii parteneri, dar care conturează percepțiile despre partener și relația propriu-zisă, crescând nivelul de motivație și implicare în exercitarea rolului marital, funcționalitatea căruia se transpune în nivelul de satisfacție conjugală.

Bibliografie:

1. DONNELLAN M., CONGER R., BRYANT C. The Big Five and enduring marriages. In: *Journal of Research in Personality*, 2004, vol. 38, pp. 481-504.
2. FLETCHER G., CLARK M. *Blackwell Handbook of social psychology: interpersonal processes*. UK, 2001. 619 p. ISBN 0-631-21228-0.
3. FURLER K., GOMEZ V., GROB A. Personality perceptions and relationship satisfaction in couple. In: *Journal of Research in Personality*, 2014, vol. 50, pp. 33-41.
4. LETZRING T., SPAIN J. *The Oxford Handbook of accurate personality judgment*. New York, 2021. 345 p. ISBN 978-0-19-091-252-9.
5. MCNEIL J. Is well-being illusory? Examining the benefits of positive illusions for relationship quality and well-Being. Thesis, 2014. Disponibil: https://tspace.library.utoronto.ca/bitstream/1807/70268/3/McNeil_Julia_201411_MA_thesis.pdf Accesat [15.09.2022].
6. MILLER P., NIEHUIS S., HUSTON T. Positive illusions in marital relationships: a 13-year longitudinal study. In: *Personality and Social Psychology Bulletin*, 2007, vol. 32(12), pp. 1579-1594.
7. MURRAY S., HOLMES J. A Leap of Faith? Positive Illusions in Romantic Relationships. In: *Personality and Social Psychology Bulletin*, 1997, vol. 23, pp. 586-604.
8. MURRAY S., HOLMES J., GRIFFIN D. The self-fulfilling nature of positive illusions in romantic relationships: love is not blind, but prescient. In: *Journal of Personality and Social Psychology*, 1996, vol. 71, no.6, pp. 1155-1180.
9. RUSBULT, C., MARTZ J., AGNEW C. The Investment Model Scale: measuring commitment level, satisfaction level, quality of alternatives, and investment size. In: *Personal Relationships*, 1998, vol. 5, pp. 357-391.
10. SLATCHER R., VAZIRE S. Effects of global and contextualised personality on relationship satisfaction. In: *Journal of Research in Personality*, 2009, vol. 43, pp. 624-633.

Primit la redacție: 24.09.2022